

УДК 331.105.449(477)

DOI <https://doi.org/10.24919/3083-6158.17/59.24>**Ганна ДОБРОВОЛЬСЬКА**

доктор історичних наук, доцент, професор кафедри іноземних мов і гуманітарних дисциплін, Академія праці, соціальних відносин і туризму, вул. Кільцева дорога, 3-А, м. Київ, Україна, індекс 03187 (аппа. d5152@gmail.com)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4896-4154>

Бібліографічний опис статті: Добровольська, Г. (2025). Основні тенденції трансформації профспілкового членства в Україні під час воєнного стану. *Українські історичні студії*, 17 (59). 224–230. doi: <https://doi.org/10.24919/3083-6158.17/59.24>

ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПРОФСПІЛКОВОГО ЧЛЕНСТВА В УКРАЇНІ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

Анотація. Мета дослідження полягає у визначенні основних тенденцій трансформації профспілкового членства в Україні під час воєнного стану. **Методологія дослідження** ґрунтується на принципах історизму, об'єктивності, системності. Основою дослідження також є методи формальної логіки, аналізу, синтезу, порівняння, історико-проблемний, історико-системний та історико-хронологічний. **Наукова новизна** полягає в тому, що вперше встановлено причинно-наслідкові зв'язки у динаміці профспілкового членства в умовах воєнного стану. Проаналізовано вплив економічних, соціальних, міграційних процесів, внутрішніх проблем профспілок, які виникли під час війни, на їх чисельність та структуру. **Висновки.** Встановлено, що воєнний стан суттєво вплинув на чисельність і структуру профспілкового членства в Україні, що спричинило його значне скорочення та диспропорції. Від кількості членів профспілок залежать їхня сила, впевненість, ефективність і перспективи розвитку. Для відновлення довіри працівників і залучення нових членів профспілкам необхідно впроваджувати нові сучасні підходи: розвивати цифрові платформи, проводити інформаційні кампанії, особливо серед молоді, пропонувати програми підтримки кар'єрного зростання та навчання. Прозорість діяльності, роз'яснення ролі профспілок у захисті трудових прав і демонстрація конкретних успішних прикладів своєї діяльності сприятимуть зростанню їхньої привабливості. Необхідно сформувати і активно впроваджувати сучасну профспілкову ідеологію, яка базуватиметься на повазі гідності та інтересів людини праці, а також на свідомому підході до членства у профспілках. Отже, майбутнє профспілкового руху в Україні залежить від його здатності відповідати очікуванням працівників. Досягти цього можна лише тоді, коли переваги члена профспілки будуть очевидними, реальними та практично відчутними порівняно зі становищем інших працівників.

Ключові слова: профспілкове членство, воєнний стан, профспілки, працівники, чисельність профспілки.

Hanna DOBROVOLSKA

Doctor of Historical Sciences, Associate Professor, Professor at the Department of Foreign Languages and Humanities, Academy of labor, social relations and tourism, 3-A, Kiltseva Doroha Str, Kyiv, Ukraine, postal code 03187 (anna.d5152@gmail.com)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4896-4154>

To cite this article: Dobrovolska, H. (2025). Osnovni tendentsii transformatsii profspilkovogo chlenstva v Ukraini pid chas voiennoho stanu [Main trends of trade union membership transformation in Ukraine under martial law]. *Ukrainski istorychni studii – Ukrainian Historical Studies*, 17 (59). doi: [in Ukrainian]. 224–230. <https://doi.org/10.24919/3083-6158.17/59.24>

MAIN TRENDS OF TRADE UNION MEMBERSHIP TRANSFORMATION IN UKRAINE UNDER MARTIAL LAW

Summary. *The purpose of the study is to identify the main trends of trade union membership transformation in Ukraine under martial law. The research methodology is based on the principles of historicism, objectivity, and systematization. The research also uses the methods of formal logic, analysis, synthesis, comparison, historical-problematic, historical-systemic, and historical-chronological. The scientific novelty lies in the fact that for the first-time cause-and-effect relationships in the dynamics of trade union membership under martial law have been established. The impact of economic, social, migration process, and internal problems of trade unions, arising during the war, on their number and structure has been analyzed. Conclusions.* The article establishes that martial law has significantly affected the number and structure of trade union membership in Ukraine, which has led to its significant reduction and disproportions. The strength, confidence, efficiency and development prospects of trade unions depend on the number of members. To restore the workers' trust and attract new members, trade unions need to implement new modern approaches: develop digital platforms, conduct information campaigns, especially for young people, offer career support and training programs. Transparency of activities, clarification of the role of trade unions in protecting labor rights and demonstration of specific successful examples of their activities will contribute to the increase of their attractiveness. It is necessary to form and actively implement modern trade union ideology, which will be based on respect for the dignity and interests of the working person, as well as on a conscious approach to membership in trade unions. Therefore, the future of the trade union movement in Ukraine depends on its ability to meet the expectations of workers. This can be achieved only when the advantages of being a trade union member are obvious, real and practically tangible in comparison with the situation of other workers.

Key words: trade union membership, martial law, trade unions, workers, trade unions size.

Постановка проблеми. Проблема скорочення профспілкового членства протягом останніх десятиліть турбує весь міжнародний профспілковий рух. Як зазначають дослідниці Ю. Гришина та Г. Чанишева, скорочення зайнятості в обробних галузях, поширення нестандартних і адаптивних форм зайнятості, розвиток неформальної економіки разом зі змінами трудового законодавства та моделей поведінки працівників, обмеженнями і порушенням прав профспілок призвело до скорочення їх чисельності в більшості країн світу (Гришина & Чанишева, 2022, с. 200).

Очевидно, що ефективна діяльність профспілок, як громадських організацій, безпосередньо пов'язана з їх чисельністю. Чим більша кількість членів, тим більша у профспілок ймовірність привернути увагу соціальних партнерів до своїх проблем, тим вони впливовіші та авторитетніші.

Дослідження основних тенденцій трансформації профспілкового членства під час воєнного стану є актуальним, оскільки дає змогу виявити причини та наслідки зменшення кількості членів профспілок, розробити сучасні підходи до збереження чинних та залучення нових членів. Це, у свою чергу, сприятиме стійкості та розвитку профспілкового руху в повоєнній Україні.

Аналіз досліджень. Проблеми регулювання соціально-трудова відносин, діяльності профспілок України на сучасному етапі, у тому числі питання профспілкового членства, досліджували Ю. Гришина, Г. Чанишева (Гришина & Чанишева, 2022), О. Жук (Жук, 2024), О. Шапоренко (Шапоренко, 2018), Л. Шостак, М. Яровенко (Шостак & Яровенко, 2017), Л. Яценко (Яценко, 2023; Яценко, 2024). Проте проблеми трансформації профспілкового членства під час воєнного стану поки що не мають достатнього наукового обґрунтування, тому потребують вивчення.

Мета статті полягає у визначенні основних тенденцій трансформації профспілкового членства в Україні під час воєнного стану.

Виклад основного матеріалу. З 90-х рр. ХХ ст. чисельність членів українських профспілок постійно скорочувалася. Так, з 1990 р. до 2021 р. кількість зменшилася з 25 млн до 4,35 млн осіб, тобто на 83%. В умовах воєнного стану зменшення кількості членів профспілок прискорилося. На 1 січня 2024 р. до складу найбільш представницького профспілкового об'єднання – Федерації профспілок України (ФПУ) входила 71 членська організація, з них 46 всеукраїнських профспілок і 25 територіальних профоб'єднань із загальною чисельністю 2,73 млн, тобто лише за два роки

війни кількість членів профспілок зменшилася майже на 37% (Про основні дії та результати діяльності ФПУ..., 2024, с. 3).

Під час повномасштабної війни відбулися зміни в організаційній структурі всеукраїнських профспілок. Кількість первинних організацій зменшилася на 4 440 організацій, або 11,5%, об'єднаних організацій – на 531, районних – на 179, міських – на 9, обласних – на 17 організацій. Це призвело до зменшення на 4,6% штатної чисельності працівників профспілкових організацій. Натомість на 13 зросла кількість територіальних організацій, що пов'язано з адміністративно-територіальною реформою (Про зведені статистичні дані членських організацій..., 2023). Важливою подією у 2022 р. стало прийняття до складу ФПУ Всеукраїнської профспілки спортсменів, працівників сфер фізичної культури і спорту, молодіжної політики та національно-патріотичного виховання з чисельністю 8,9 тис. членів (Про основні дії та результати діяльності ФПУ..., 2024, с. 3).

Зазнала трансформацій регіональна структура профспілкового членства. У західних регіонах України відбулося зростання кількості членів профспілок, що зумовлено релокацією підприємств та збільшенням кількості внутрішньо переміщених осіб. Упродовж 2022–2023 рр. за урядовою програмою релокації в безпечніші регіони країни перемістили 800 підприємств, з них 623 відновили роботу на новому місці (Бережна, 2023). Проте у східних і південних регіонах діяльність профспілок через бойові дії була значно ускладнена або повністю припинена.

Через руйнування промислових регіонів, а також окупацію східних та частини південних регіонів України відбувалося значне падіння чисельності профспілкового членства у всеукраїнських профспілках промислової сфери. Так, під час повномасштабної війни на 41% зменшилося членство у профспілці металургів, на 39,7% – у профспілці машметалу, на 47,8% – у профспілці суднобудування, 40% членів втратила профспілка оборонної промисловості. Спостерігалось падіння профспілкового членства у бюджетній сфері, яке становило майже 255 тис. осіб, або 47,8% від загального зменшення кількості членів профспілок. Найбільшого скорочення зазнали профспілки працівників освіти і науки – 124,8 тис. осіб, охорони здоров'я – 86,5 тис. осіб, державних установ – 20,4 тис. осіб, культури – 15 тис. осіб (Про зведені статистичні дані членських організацій..., 2023).

Причини зменшення профспілкового членства в умовах воєнного стану можна об'єднати у дві групи: зовнішні та внутрішні.

До зовнішніх причин насамперед слід віднести початок повномасштабної війни та введення правового режиму воєнного стану 24 лютого 2022 р. Активні бойові дії, окупація частини території України призвели до руйнації профспілкової інфраструктури, втрати зв'язку з частиною членів профспілок та керівництвом їхніх профорганів, загибелі спілчан.

Наступним вагомим фактором стало законодавче обмеження трудових прав на період воєнного стану, зокрема на проведення колективних дій і страйку. Як зазначають у своєму дослідженні професори Ю. Гришина та Г. Чанишева, в умовах воєнного стану змінився також зміст основних функцій профспілок (Гришина & Чанишева, 2022). Аналізуючи сучасне законодавство, дослідниці дійшли висновку, що в умовах воєнного стану повноваження профспілок можуть зазнавати обмежень. Зокрема, передбачено можливість зупинення за ініціативою роботодавця на період воєнного стану дії окремих положень колективного договору, призупинення культурно-масової, фізкультурної та оздоровчої роботи, змінено зміст такої функції профспілок, як здійснення громадського контролю за додержанням законодавства про працю та про охорону праці. Отже, зазначені зміни суттєво обмежили повноваження профспілок та знизили їхню роль у соціально-трудовах відносинах, що призвело до скорочення їхнього членства.

Повномасштабна війна зумовила значну міграцію населення як усередині країни, так і за її межі. У 2024 р. за кордоном перебували 7,7 млн українців (Сітнікова, 2024). Станом на жовтень 2024 р. в Україні офіційно було зареєстровано 4,7 млн внутрішньо переміщених осіб (Інформаційно-обчислювальний центр..., 2024). Ці обставини призвели до припинення багатьма працівниками членства у профспілкових організаціях.

Падіння економіки внаслідок війни, зруйновані й закриті через бойові дії підприємства, міграція та мобілізація на фронт населення, а також скорочення працівників у різних сферах і галузях негативно вплинули на український ринок праці, призвели до втрати робочих місць

і, як наслідок, до зменшення кількості членів профспілок. У 2023 р. в Україні налічувалося 9 млн офіційно працевлаштованих, тоді як у 2021 р. було 11,5 млн (В Мінекономіки ознайомили місію МВФ..., 2024). При цьому, за даними Міністерства економіки України, на ринку праці спостерігався дефіцит кадрів у майже 30% (Добробут у компанії та дефіцит кадрів..., 2024). Проте за даними неурядового дослідницького центру «Центр економічної стратегії» з посиленням на оцінку дослідницької агенції Info Sapiens, у грудні 2024 р. рівень безробіття в Україні був достатньо високим, становлячи становив 14,2% (Самойлюк, 2025).

Під час воєнного стану відбулися зміни у структурі зайнятості. У своєму дослідженні доцент О. Жук зазначає, що в умовах війни масштаби та негативні наслідки неформальної зайнятості набули ще більшого поширення (Жук, 2024). У 2023 р. тіньова зайнятість в Україні оцінювалася на рівні 9% зайнятого населення (В Україні тіньова зайнятість складає 9%, 2023). У березні 2024 р. за приблизними підрахунками рівень неформальної зайнятості вже складав понад 20% від загальної кількості працівників (Длігач, 2024). Отже, збільшення кількості працівників у неформальному секторі економіки ускладнює організацію профспілкового руху в Україні та спричиняє втрату його членів.

Одним із зовнішніх факторів, що призвів до скорочення кількості членів профспілок під час воєнного стану, став активний розвиток таких форм зайнятості, як віддалена робота та гнучкі графіки, які набули популярності завдяки своїм перевагам у цей період. В Україні під час повномасштабної війни кількість вакансій з можливістю працювати дистанційно зросла приблизно на 40% (Яценко, 2024).

Погоджуємося з припущенням доцента О. Жука, що з огляду на сучасні умови трудової діяльності та світові тренди на ринку праці нові гнучкі форми зайнятості будуть здобувати все більшої популярності (Жук, 2024). Це, безумовно, створює серйозні виклики для збільшення профспілкового членства.

Ще однією причиною втрати членів профспілок стала мобілізація працівників на фронт. У 2024 р. через посилення процесів мобілізації звільнилося 14,6% працівників (Длігач, 2024).

Наступний зовнішній чинник скорочення профспілкового членства в Україні – зниження доходів та рівня життя населення. Під час повномасштабної війни кількість українців, які живуть за межею бідності, зросла на 1,8 млн осіб з 2020 р., що становить близько 29% від усього населення країни. У червні 2023 р. близько 25% українців не мали достатньо грошей, щоб купити їжу (Shalal, 2024). За таких обставин багато працівників змушені були заощаджувати, зокрема на сплаті членських внесків.

Впливають на чисельність профспілкового членства і психологічні чинники, адже війна породжує стрес, невпевненість у майбутньому та зміну життєвих пріоритетів. За оцінками Всесвітньої організації охорони здоров'я, в Україні близько 10 млн людей мають ризик психічних розладів (В Україні близько 10 мільйонів людей..., 2024). Тому для багатьох людей першочерговим завданням в умовах війни стало виживання та збереження ментального здоров'я, що відсунуло на другий план участь у колективних діях.

Для більш повного аналізу причин скорочення профспілкового членства в умовах воєнного стану необхідно також визначити внутрішні чинники. Серед них можна виділити низький рівень захисту профспілкою своїх членів, слабкість позиції профспілок як сторони соціального діалогу на всіх його рівнях, низьку якість змісту колективних договорів, їхню невідповідність інтересам працівників, відсутність профспілкової ідеології, нерозуміння працівниками захисної функції профспілок, недовіру до них, розчарування в їхній дієвості та ефективності, втрату мотивації профспілкового членства, зниження престижу роботи в профспілкових органах у зв'язку з недостатньою захищеністю їхніх працівників, залежність голів первинних профорганізацій від роботодавців, організаційну слабкість профспілок. Ці причини впливали на скорочення профспілкового членства упродовж всього періоду незалежності України, але деякі з них в умовах війни посилилися ще більше.

На думку професора О. Шапоренка, пасивність та інертність членів профспілки пов'язані не тільки з неефективністю діяльності профспілкових організацій, але й зі зміною ставлення самих членів профспілки до організації. Працівники очікують, що профспілка сприятиме

реалізації їхніх інтересів на конкретному робочому місці, тобто чекають не стільки захисту, скільки допомоги (Шапоренко, 2018).

Висновки. Таким чином, воєнний стан суттєво вплинув на чисельність та структуру профспілкового членства в Україні, спричинивши його значне скорочення та диспропорції. Погоджуємося з твердженням, що профспілка, яка бажає бути успішною, повинна постійно боротися за високий рівень членства (Шостак & Яровенко, 2017). Саме значна кількість членів надає профспілці силу, впевненість, ефективність і перспективи розвитку.

Тому пріоритетним завданням для профспілок є відновлення рівня довіри з боку працівників та залучення нових членів, особливо у повоєнний період. Для цього необхідно впроваджувати сучасні підходи та інноваційні рішення: активно розвивати цифрові платформи для діяльності та комунікації, роз'яснювати роль профспілок у захисті соціально-економічних і трудових прав, популяризувати переваги профспілкового членства. Значну увагу слід приділити проведенню інформаційних кампаній, особливо серед молоді, та розробленню програм, орієнтованих на підтримку кар'єрного зростання й навчання молодих працівників. Необхідно сформувані і активно впроваджувати сучасну профспілкову ідеологію, яка базуватиметься на повазі гідності та інтересів людини праці, а також свідомому підході до членства у профспілках.

Профспілкам важливо демонструвати результати успішного захисту прав працівників, акцентуючи увагу на реальних прикладах. Підвищенню довіри до них сприятиме прозорість у діяльності, особливо у фінансових питаннях. Важливо організувати освітні заходи і тренінги для підвищення кваліфікації профспілкових кадрів. Профспілкам необхідно зміцнювати свої позиції у соціальному діалозі з органами державної влади та роботодавцями, що дасть змогу створити умови для реінтеграції працівників до профспілок після війни. Виконання цих рекомендацій сприятиме підвищенню привабливості профспілок, збереженню та розвитку профспілкового руху в Україні.

Отже, майбутнє профспілок в Україні залежить від їхньої здатності відповідати очікуванням найманих працівників. Досягти цього можна лише тоді, коли переваги члена профспілки будуть очевидними, реальними та практично відчутними порівняно зі становищем інших працівників. Подальші дослідження можуть бути зосереджені на детальному аналізі нових підходів до залучення членів до профспілок, у тому числі з урахуванням досвіду міжнародного профспілкового руху.

Джерела та література

- Бережна, Т.** (2023). *За рік війни в більш безпечні регіони релоковано 800 підприємств*. URL: <https://thepage.ua/ua/news/relokaciya-biznesu-kudi-pereyihali-pidpriemstva-cherez-vijnu>
- В Мінекономіки ознайомили місію МВФ зі «Зроблено в Україні» та економічною ситуацією в державі* (2024). URL: <https://me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=d525aed5-f033-42f6-baf3-3a5cf8da79af&title=OznaiomiliMisiiuMvfZizrobленоVUkraini>.
- В Україні близько 10 мільйонів людей мають ризик психічних розладів – ВООЗ* (2024). URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3904969-v-ukraini-blizko-10-miljoniv-ludej-maut-rizik-psihicnih-rozladiv-vooz.html>.
- В Україні тінюва зайнятість складає 9%* (2023). URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3747490-v-ukraini-tinova-zajnatistsagae-9-derzpraci.html>.
- Гришина, Ю., Чанишева, Г.** (2022). Основні функції профспілок в умовах воєнного стану. *Право і суспільство*, 4, 195–201. DOI: <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2022.4.28>.
- Длігач, А.** (2024). *Економічна модель мобілізації – тест на ефективність держави*. URL: <https://epravda.com.ua/columns/2024/03/15/711234>.
- Добробут у компанії та дефіцит кадрів: Work.ua презентував результати дослідження* (2024). URL: <https://www.work.ua/news/ukraine/2667>.
- Жук, О.** (2024). Структура та тенденції зайнятості населення України в умовах війни. *Ефективна економіка*, 11. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.11.31>.
- Інформаційно-обчислювальний центр Міністерства соціальної політики України* (2024). URL: <https://www.ioc.gov.ua/analytics/dashboard-vpo>.
- Про зведені статистичні дані членських організацій Федерації профспілок України за 2022 рік: Постанова Президії ФПУ № П16/4* (2023). URL: https://www.fpsu.org.ua/images/images/2024/March/050324/Постанова%20П_16_4%20Стат%20дані%202022.pdf.

- Про основні дії та результати діяльності ФПУ, виконання рішень Ради ФПУ під час воєнного стану та завдання на 2024 рік (2024). *Інформаційний звіт «Від Ради до Ради»*. Київ. 48 с.
- Самойлюк, М.** (2025). *Трекер економіки України під час війни*. URL: <https://ces.org.ua/tracker-economy-during-the-war>.
- Сітнікова, І.** (2024). У Верховній Раді розкрили, скільки українців виїхало за кордон. URL: <https://hromadske.ua/suspilstvo/236421-u-verkhovniy-radi-rozkryly-skilky-ukrayintiv-vuyikhalo-za-kordon>.
- Шапоренко, О.** (2018). Роль профспілок у регулюванні соціально-трудових відносин на підприємстві. *Державне управління: удосконалення та розвиток*, 12. DOI: 10.32702/2307-2156-2018.12.7.
- Шостак, Л., Яровенко, М.** (2017). Профспілковий рух в Україні. *Економіка та управління підприємствами*, 6. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2017/6_2017_ukr/37.pdf.
- Яценко, Л.** (2020). Профспілки в Україні та нові виклики сучасному профспілковому руху. *Аналітична записка. Серія «Соціальна політика»*, 13. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2020-02/analit-yatsenko-social-policy-13-2020_0.pdf.
- Яценко, Л.** (2024). Основні характеристики ринку праці України у першому півріччі 2024 р. *Центр економічних і соціальних досліджень НІСД*. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/sotsialna-polityka/osnovni-kharakterystyky-rynku-pratsi-ukrayiny-u-pershomu>.
- Shalal, A.** (2024). *World Bank says 1.8 mln additional Ukrainians in poverty as Russia's war drags on*. URL: <https://www.reuters.com/world/europe/world-bank-says-18-mln-additional-ukrainians-poverty-russias-war-drags-2024-05-30>.

References

- Berezhna, T.** (2023). Za rik viiny v bilsh bezpechni rehiony relokovano 800 pidpriemstv [During a year of war, 800 enterprises were relocated to safer regions]. URL: <https://thepage.ua/ua/news/relokaciya-biznesu-kudi-pereyihali-pidpriemstva-cherez-vijnu> [in Ukrainian].
- V Miniekonomiky oznaiomyly misiuv MVF zi “Zrobleno v Ukraini” ta ekonomichnoiu sytuatsiieiu v derzhavi (2024). [The Ministry of Economy familiarized the IMF mission with «Made in Ukraine» and the economic situation in the country]. URL: <https://me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=d525aed5-f033-42f6-baf3-3a5cf8da79af&title=OznaiomiliMisiuMvfZizroblenoVUkraini> [in Ukrainian].
- V Ukraini blyzko 10 milioniv liudei maiut' ryzyk psykhychnykh rozladiv – VOOZ (2024). [Around 10 million people in Ukraine are at risk of mental disorders – WHO]. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3904969-v-ukraini-blizko-10-miljoniv-ludej-maut-rizik-psihičnih-rozladiv-vooz.html> [in Ukrainian].
- V Ukraini tin'ova zainiatist' skladaie 9% (2023). [Shadow employment in Ukraine amounts to 9%]. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3747490-v-ukraini-tinova-zajnatistsagae-9-derzpraci.html> [in Ukrainian].
- Hryshyna, Yu., & Chanysheva, H.** (2022). Osnovni funktsii profspilok v umovakh voiennoho stanu [Main functions of trade unions under martial law]. *Pravo i suspilstvo – Law and Society*, 4, 195–201. DOI: <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2022.4.28> [in Ukrainian].
- Dlihach, A.** (2024). Ekonomichna model mobilizatsii – test na efektyvnist' derzhavy [The economic model of mobilization – a test of state efficiency]. URL: <https://epravda.com.ua/columns/2024/03/15/711234> [in Ukrainian].
- Dobrobut u kompanii ta defitsyt kadriv: Work.ua prezentuvav rezul'taty doslidzhennya (2024). [Well-being in companies and staff shortages: Work.ua presented research results]. URL: <https://www.work.ua/news/ukraine/2667> [in Ukrainian].
- Zhuk, O.** (2024). Struktura ta tendentsii zainyatosti naseleennya Ukrainy v umovakh viiny [Structure and trends of employment in Ukraine under wartime conditions]. *Efektivna ekonomika – Efficient Economy*, 11. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.11.31> [in Ukrainian].
- Informatsiino-obchysliuvalnyi tsentr Ministerstva sotsial'noi polityky Ukrainy (2024). [Information and Computing Center of the Ministry of Social Policy of Ukraine]. URL: <https://www.ioc.gov.ua/analytics/dashboard-vpo> [in Ukrainian].
- Pro zvedeni statystychni dani chlenskikh orhanizatsii Federatsii profspilok Ukrainy za 2022 rik (2023): Postanova Prezydii FPU № P16/4. [On the consolidated statistical data of the member organizations of the Federation of Trade Unions of Ukraine for 2022: Resolution of the Presidium of the FPU]. URL: https://www.fpsu.org.ua/images/images/2024/March/050324/Постанова%20П_16_4%20Стат%20дані%202022.pdf [in Ukrainian].
- Pro osnovni dii ta rezul'taty diyal'nosti FPU, vykonannya rishen' Rady FPU pid chas voiennoho stanu ta zavdannya na 2024 rik (2024). Informatsiinyi zvit “Vid Rady do Rady”. [On the main actions and

- results of the FPU's activities, the implementation of FPU Council decisions during martial law, and the tasks for 2024. Information report "From Council to Council". Kyiv. 48 p. [in Ukrainian].
- Samoiluk, M.** (2025). Treker ekonomiky Ukrainy pid chas viiny [Tracker of Ukraine's economy during the war]. URL: <https://ces.org.ua/tracker-economy-during-the-war> [in Ukrainian].
- Sitnikova, I.** (2024). U Verkhovnii Radi rozkryly, skil'ky ukraintsev vyikhalo za kordon [The Verkhovna Rada disclosed how many Ukrainians left the country]. URL: <https://hromadske.ua/suspilstvo/236421-u-verkhovniy-radi-rozkryly-skilky-ukrayintsiv-vyyikhalo-za-kordon> [in Ukrainian].
- Shaporenko, O.** (2018). Rol' profspilok u rehuliuванні sotsial'no-trudovykh vidnosyn na pidpriemstvi [The role of trade unions in regulating social and labor relations at enterprises]. *Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok – Public Administration: Improvement and Development*, 12. DOI: 10.32702/2307-2156-2018.12.7 [in Ukrainian].
- Shostak, L., Yarovenko, M.** (2017). Profspilkovyi rukh v Ukraini [The trade union movement in Ukraine]. *Ekonomika ta upravlinnia pidpriemstvamy – Economy and Enterprise Management*, 6. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2017/6_2017_ukr/37.pdf [in Ukrainian].
- Yatsenko, L.** (2020). Profspilky v Ukraini ta novi vyklyky suchasnomu profspilkovomu rukhu. Analychna zapyska. Seriya "Sotsial'na polityka", 13 [Trade unions in Ukraine and new challenges to the modern trade union movement. Analytical note. Series "Social Policy", 13]. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2020-02/analit-yatsenko-social-policy-13-2020_0.pdf [in Ukrainian].
- Yatsenko, L.** (2024). Osnovni kharakterystyky rynku pratsi Ukrainy u pershomu pivrichchi 2024 r. [Main characteristics of the labor market in Ukraine in the first half of 2024]. *Tsentral'nyi instytut sotsial'nykh doslidzhen' NISD – Central Institute of Social Studies NISD*. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/sotsialna-polityka/osnovni-kharakterystyky-rynku-pratsi-ukrayiny-u-pershomu> [in Ukrainian].
- Shalal, A.** (2024). World Bank says 1.8 mln additional Ukrainians in poverty as Russia's war drags on. URL: <https://www.reuters.com/world/europe/world-bank-says-18-mln-additional-ukrainians-poverty-russias-war-drags-2024-05-30/> [in English].